

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Onlinemodul med træer på

<https://silo.seges.dk/natur/quiz-om-traearter/>

Indhold

Artsbeskrivelser	4
Ahorn	4
Hvor finder du den?	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Kendetegn og forveksling.....	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Ekstra viden	Fejl! Bogmærke er ikke defineret.
Ask	5
Hvor finder du den?	5
Kendetegn og forveksling.....	5
Ekstra viden	5
.....	5
Birk	6
Hvor finder du den?	6
Kendetegn og forveksling.....	6
Ekstra viden	6
Bøg	7
Hvor finder du den?	7
Kendetegn og forveksling.....	7
Ekstra viden	7
Hassel.....	8
Hvor finder du den?	8
Kendetegn og forveksling.....	8
Ekstra viden	8
Hvidtjørn	9
Hvor finder du den?	9
Kendetegn og forveksling.....	9
Ekstra viden	9
Lind	10
Hvor finder du den?	10

Kendetegn og forveksling.....	10
Ekstra viden	10
Lærk	11
Hvor finder du den?	11
Kendetegn og forveksling.....	11
Ekstra viden	11
Mirabel.....	12
Hvor finder du den?	12
Kendetegn og forveksling.....	12
Ekstra viden	12
Pil	13
Hvor finder du den?	13
Kendetegn og forveksling.....	13
Ekstra viden	13
Rød-el	14
Hvor finder du den?	14
Kendetegn og forveksling.....	14
Ekstra viden	14
Rødgran	15
Hvor finder du den?	15
Kendetegn og forveksling.....	15
Ekstra viden	15
Skov-elm	16
Hvor finder du den?	16
Kendetegn og forveksling.....	16
Ekstra viden	16
Skov-fyr	17
Hvor finder du den?	17
Kendetegn og forveksling.....	17
Ekstra viden	17

Stilk-eg	18
Hvor finder du den?	18
Kendetegn og forveksling.....	18
Ekstra viden	18
Bævreasp	19
Hvor finder du den?	19
Kendetegn og forveksling.....	19
Ekstra viden	19

Artsbeskrivelser

Ahorn

Planten findes overalt på tørre jorde. Træet vokser særligt godt på næringsrig muldjord. Det kan spire og vokse under relativt høje skyggeforhold og som fuldvoksen forhindre træet med sin tætte krone mange andre træer i at spire.

Bladene minder om en hånd med tykke takkede fingre. Oftest er bladstilkene lange og rødlige. Træet bliver op mod 30 meter højt. Træets bark er gråbrunt og glat og når det opnår en vis størrelse, begynder barken af skalle af i større flager. Ahorns frugter falder til jorden som propeller, effekten kommer af at frugterne sidder på en stor vinge, som giver frøene mulighed for at sprede sig. Blomsterne er samlet i lange store klaser. Træet minder særligt meget om Spids-løn. Spids-løn har dog meget mere spise bladfingre. Navn kan være en forveksling og bladene ligner, men er mindre og ikke så takkede.

Ahorn anvendes i skovbrug og anvendes til fx gulve, møbler, instrumenter og køkkenredskaber. Man kan tappe sukker fra træet, men den danske ahorn er ikke lige så effektiv som sin slægtning i Canada, hvor den ahornsirup vi køber, kommer fra.

Ask

Hvor finder du den?

Træet findes i områder med fugtig og næringsrig jordbund. Ask er et lystræ så en del lys når mellem træet krone og ned til skovbunden, som giver vækstbetingelser for mange fine plantearter.

Kendetegn og forveksling

Asketræet bliver op til 25-30 meter højt. Bladet er såkaldt sammensat, dvs. at ét blad består af en række mindre blade (kaldet småblade). For ask består et blad af mellem 9-13 småblade som sidder to og to overfor hinanden, sammen med et blad ude i spidsen. Bladene er savtakkede. Når træet er ungt, er barken lysegrå og glat, men med alderen kommer der en tykkere bark med dybe tætte fuger. Om vinteren kendes træet på dets stor næsten sorte bladknopper, som kan ligne små hjorteklove. Frugterne ligner fugletunger og hænger i klaser. Bladene på asketræer kan ligne dem hos Alm. røn, som dog kun har 5-8 par småblade.

Ekstra viden

Ask har et stærkt og elastisk ved og er et godt materiale til skafter på redskaber og ski. De første fly blev bygget i asketræ. I nordisk mytologi er Yggdrasil en ask.

Birk

Hvor finder du den?

I Danmark har vi to hjemmehørende arter af birk, det er dun-birk og vorte-birk. Arterne er pionere, dvs. at de som nogle af de første træer sår sig i lysåbne områder. Vorte-birk vokser på tørre og sandede jorde. Dun-birk vokser både tørt og fugtigt, hvor der er surt eller med tørv i jorden. Kig særligt i næringsfattige moser for at finde Dunbirk, hvor den kan være klimaksart i naturtypen birkesump.

Kendetegn og forveksling

Birk kendes bedst på dens hvide bark, som med alderen skaller af i store og tynde flager. Træer bliver op mod 25 til 30 meter højt. Bladene på birketræer er savtakkede i kanten, mens formen varierer noget (hjerteformet, rudformet til trekantet), som derfor er et mere vanskeligt kendetegn. Blomsterne på birketræet sidder i rakler, som ligner afkortede musehaler, hængende fra træet i foråret. Dun-birk og vorte-birk kan kendes fra hinanden, på at Dun-birk har tæt hårede bladstilke og nye skud. Grenene er desuden hængende på gamle træer af vorte-birk.

Ekstra viden

Dun-birk spiser i højere grad af kvæg og heste end vorte-birk gør. Saften fra birk kan høstes i foråret og koges ind til fx birkesirup.

Bøg

Hvor finder du den?

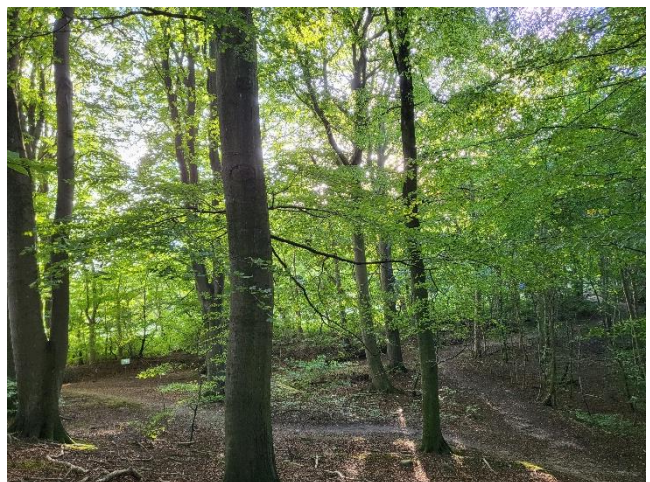
Hvis man tager en tur ud i Danmark og ser et løvtræ, så er det med størst sandsynlighed bøg. Træet er det mest almindelig løvtræ i landet. Bøgen foretrækker at gro i næringsrige jorde, men træet kan træffes overalt.

Kendetegn og forveksling

Træet kan nå en højde på 40 meter. Barken på bøgen er glat og grå. Bladene har en form der ligner et æg, som unge er bladene lysegrønne og hårede, mens bladet med alderen bliver mørkegrønne og skinnende. Bladkanten har ingen takker, også kaldet helrandet. Hun- og hanblomster sidder hver for sig på træet. Hanblomsterne er kugleformet og gule. Hunblomsterne sidder i en lille frynset skål. Træets frugt hedder bog, som findes i massevis under bøgetræer i efteråret.

Ekstra viden

Bøgen er et klimakstræ, det over tid har evnen til at kvæle selv store gamle egetræer med dets kraftige tilvækst og tætte mørke krone. Grundet veddets styrke bruges bøg til ispinde.

Hassel

Hvor finder du den?

Hassel er en busk, som vokser både i skove og hegn, men trives bedst i mineralrige jorde på fugtig bund.

Kendetegn og forveksling

Denne busk skyder fra grunden med mange stammer, den kan typisk blive op til 7 meter høj. Busken har blade som er næsten runde, men den elegante runde form bliver brudt af en groft takket kant, en såkaldt dobbelt savtakket kant (Små takker sidder på større takker). Bladet har meget tydelige nerver og oversiden er uden hår. De unge nye skud hos hassel er hårede. Hanblomsterne sidder i rakler, der hænger som afskårne rottehaler på træerne i det tidlige forår. Hunblomsterne er små knopper, der har knaldrøde duske for enden. En hassel kan forveksles med skov-elm. Prøv at gnide et elmeblad mod din kind, det kradses som din fars kind, et hasselblad er glat som din mors kind.

Ekstra viden

Kig i efteråret nedenfor hassel her kan ligge store mængder spiselige hasselnødder. Hvis der er et lille hul i nødden er kernen spist af nøddesnudebiller.

Hvidtjørn

Hvor finder du den?

Tjørnen findes i Danmarks skovbryn, krat, læhegn og lyse skove. Den vokser særligt gerne på jorde med lettere fugtig og næringsrig bund.

Kendetegn og forveksling

Hvidtjørnen er en af vores stikkende buske. Tornene kan blive op til 2-3 cm lange. Træets blade har form som et æg, men æggeformen kan være vanskelig at genkende grundet dybe indhak og særligt to dybe indhak i bladet, et i hver side. Træet har hvide blomster i foråret og frugten er fin rød i efteråret. Højden af træet er oftest begrænset til 5-8 meter. Der er to arter af hjemmehørende hvidtjørn i Danmark, almindelig hvidtjørn og engriflet hvidtjørn. Alm. hvidtjørn har kun små indhak i bladet, mens engriflet hvidtjørn har meget dybe indhak.

Ekstra viden

Tjørnen bliver kun sparsomt bidt ned af heste og kreaturer grundet plantens lange torne. I midten af et tjørneparti kan træer finde skjul fra dyrenes bid, så de kan vokse over bidehøjde. Hvidtjørn blev plantet ovenpå pestgrave, idet det overtroisk blev antaget, at folk som satte sig ovenpå gravene blev smittet af sygdommen.

Lind

Hvor finder du den?

Det 30 meter høje lindetræ vokser på mere fugtige lokaliteter, hvor jordbunden er næringsrig. Træet finder man i mere lysåbne skove, skovbryn, krat. Linden er mange steder stynet og står i landskabet som alleer.

Kendetegn og forveksling

Bladene har en fin hjerteform med en savtakket kant. Træets bark er som ungt glat og rødbrunt og som det bliver ældre mørkere i farven og furet. Der er to arter af lind i Danmark storbladet og småbladet lind. Linden er et af de få store træer som bestøves af insekter. Blomstringen hos lind kendes særligt på de lange lyse smalle blade som produceres sammen med blomsten, bladet kaldes et forblad. Blomsterne er hvidgule.

Ekstra viden

Fordi linden har form som et hjerte, er det kaldt kærlighedens træ. Benproteser til fx pirater er sandsynligvis blevet lavet af linde træer. Under barken på lindetræer er der et lag kaldet bast, som kan bruges til at lave tovværk.

Lærk

Hvor finder du den?

Arten kan vokse på mange forskellige jordbundstyper og klarer sig både, hvor der er fugtigt og hvor der er tørt. Den findes hovedsageligt i skove, hvor den er dyrket, og hos haveejereren.

Kendetegn og forveksling

Noget af det særlige ved nåletræer er at de ikke taber bladene. Lærken er et sådant nåletræ, men har valgt at miste sine blade om vinteren alligevel. Træet kan blive 35 meter højt. Bladene er nåle, som sidder mange sammen i totter. Nåletræer er ofte meget kegleformet, men hos lærketræer er formen ofte mere rodet. Kronen er også mindre tæt end hos mange andre nåletræer. Træet blomstrer kun hvert andet år, hvor hunblomster ligner små lilla kogler og hanblomster sidder som små gule fluffy puder. Når koglen er moden sidder der et frø bag alle skællene.

Ekstra viden

Træet er ikke hjemmehørende i Danmark og bliver brugt skovdyrkning og videre til byggeri og udendørs beklædning. I gamle dage i Herning gav man sin pige en stor buket lærkegrene for at vise sin glæde overfor hende.

Mirabel

Hvor finder du den?

Hvis man skal på jagt efter mirabel, så er det en fordel at være på øerne eller i Østjylland. Her kan den særligt findes i læhegn, på overdrev eller i skovbryn på veldrænede jorde. Mirabel har kun for nyligt etableret sig i Danmark og var i 1800-tallet relativt sjælden.

Kendetegn og forveksling

Træet har torne på grenene. Det er et mindre træ, som sjældent når mere end 10 meter i højden. Barken på træer er glat. Bladene er ægformede og kanten af bladet er savtakket. Træet har store hvide blomster og i foråret kan hele træet være dækket ind i hvidt. Frugten kan have mange farver fra gul til mørkerød og er kugleformet til ovale. De nye kviste på træet er rødlig, hvor solen skinner på dem og grønne i skyggen. Kvistene er helt hårløse. Der er mange andre små træer og buske som ligner Mirabel, her både blomme, kræge og slåen. Kræge og blomme har oftest hår på nye kviste, det har mirabel ikke. Slåen har meget korte hår på nye kviste, men de er svære at se uden lup, til gengæld har slåen en meget mere tætsiddende arsenal af torne.

Ekstra viden

Mirabel er en af de træer, som kan bidrage med pollen og nektar til insekter i foråret og med bær til fugle i efteråret. Mirabel kan spises rå og hvis de tilberedes, er de en lækkerhed.

Pil

Hvor finder du den?

Pil består af en lang række arter, omkring 25 i Danmark. Fælles for dem er, at de vokser mere eller mindre fugtigt. Grå-pil, som er den mest almindelig pil i Danmark, vokser i moser. Uden græsning eller slåning bliver den hurtigt dominerende, hvor den skaber mange af de pilekrat, som ses i det danske landskab.

Kendetegn og forveksling

Arterne af pil kan være fra 0.1m til 25m i højden. Mange af de arter som findes i Danmark, er ikke naturligt hjemmehørende. Pil har ofte en såkaldt fodflig, som er et lille blad, der sidder lige ved starten af bladstilken. Den mest almindelig art, Grå-pil, kan blive op til 6 meter og ligner mere en busk end et træ med sine mange slanke skud fra grunden. Bladene har formen af et æg. Skud og blade er meget hårede. Bånd pil er en anden art, som ofte ses i byer eller i haver og har meget letgenkendelige blade, som er meget smalle og lange samtidig med at kanten bølger.

Ekstra viden

Pilekrat er en af de naturtyper, som rummer de største naturværdier. Pil i sig selv er også en vigtig fødekilde i foråret for mange af de tidligste insekter. Pilens bark indeholder samme stof, som findes i hovedpinepiller og kan fjerne lette hovedpiner.

Rød-el

Hvor finder du den?

Denne art har som en af de eneste i Danmark, evnen til at stå med rødderne under vand i lange perioder. Led efter den, hvor det er fugtigt og næringsrigt, som ved søer, i moser og langs rindende vand.

Kendetegn og forveksling

Træet kan blive op mod 25 meter højt. Bladene på Rød-el er ovale og kan til tider være næsten cirkelrunde. Oversiden af bladet er blankt og noget glinsende. Blade og nye kviste er ofte klæbrige. Hanblomsterne sidder i rakler (ligner afskårne rottehaler) som hænger i massevis ned fra træets grene. Hunblomsterne sidder også i rakler, men er korte og vanskeligere at få øje på. Barken på træet er som ungt grønbrun og glat, men bliver med alderen skorpet og grå. Om vinteren kendes træet på de mange ellekogler der hænger på træet.

Ekstra viden

Rød-el lever i tæt samarbejde med en bakterie. Bakterien leverer næring til træet. Bakterien henter næring (kvælstof) fra luften og rød-el har således en uendelig ressource af kvælstof.

Rettigheder tilhører Morten Christensen
Foto fra Arter.dk

Rødgran

Hvor finder du den?

Rødgran er et meget almindeligt træ i skoven, hvor det bliver udplantet til produktion. Træet formerer sig ofte med frø, særligt på lidt fugtige tørvejorde. Træet har de bedste vækstbetingelser på grusjorde til noget lerholdige sandjorde.

Kendetegn og forveksling

Navnet rødgran kommer af, at unge stammer og nye skud er rødlig. Granen kan blive op til 40 meter højt. Træet har en fin kegleform, en form som også kendes fra juletræer. Da træet er et nåletræ, er bladene nåleformet. Sitkagran kan ligne rødgran meget, men rødgran er grøn på både oversiden og undersiden af nålene, mens sitkagran er blålig på undersiden. Sitkagran stikker desuden helt vildt. Grene sidder i såkaldte kranse, så grene skyder fra stammen i samme højde det enkelte år, hvorefter stammen vokser videre og næste år producere nye grene i en krans.

Ekstra viden

Det diskuteres fortsat om træet er hjemmehørende eller om det kom til Danmark i 1730. Selve ordet gran betyder oprindeligt fiskeben. Rødgran var tidligere det mest anvendte juletræ, men i dag er det oftere ædelgraner der får indpas i stuerne.

Skov-elm

Hvor finder du den?

Førhen var træet meget udbredt i hele Danmark, men de fleste træer blev for år tilbage slået ihjel af Elmesyge. Der findes dog stadig Skov-elm rundt i det danske landskab. Træet har det særligt godt på muldbund med næring og fugt til rødderne. Træet kan dog også findes på mere sandede jorde.

Kendetegn og forveksling

Bladene på Skov-elm er meget ru (som fars kind). Bladet har en midtstillet nerve og bladets venstre og højre halvdel er forskellige størrelser. De mest veludviklede blade får djævehorn, i form af to store takker i den øverste del af bladet. Bladet er ovalt. Barken på Skov-elm kan ligne egebark og er furet samt gråbrun. Frugterne kaldes manna, de består af en nød og en meget bred vinge, som gør at frøet kan blive transporteret med vinden. Manna kan spises direkte fra træet, så længe de er frisk grønne. En hassel kan forveksles med skov-elm. Prøv at gnide et elmeblad mod din kind, det kradser som din fars kind, et hasselblad er glat som din mors kind.

Ekstra viden

Træets bark er tidligere blevet brugt til at flette reb med. Veddet er værdifuldt og blandt andet brugt til skibskøle, gulve og vogne. Heste kan ikke lide Skov-elm, så lav gerne den øverste planke i hestebåsen heraf.

Skov-fyr

Hvor finder du den?

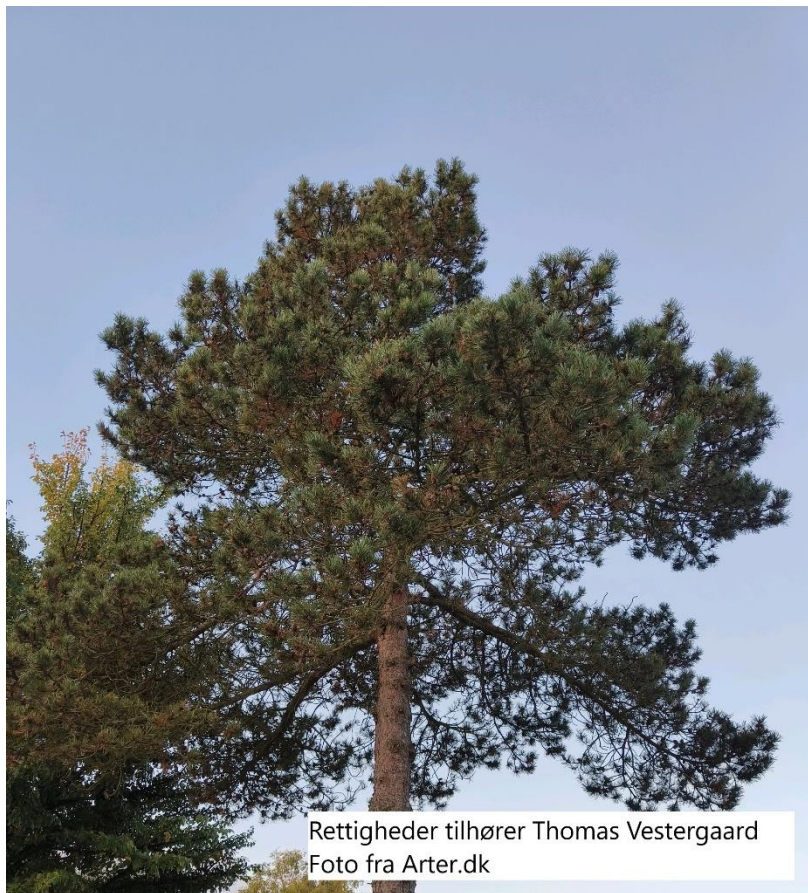
Træet har evnen til at vokse på meget næringsfattige jorde og klare sig på tør og sandet bund.

Kendetegn og forveksling

Barken på skov-fyr bliver med alderen meget dybt furet, hvilket gør træet tolerant overfor skovbrande. Forneden er barken gråbrun, mens den øvre del af stammen er orange til rød, hvilket andre arter af fyrretræer i Danmark ikke er. Selve formen på træets krone er som ungt noget kegleformet, men bliver senere meget uregelmæssigt og kommer til tider til at ligne et savannetræ. Bladene på træet er formet som nåle og er noget blågrønne. Ved grunden af årsskuddene sidder de gule hanblomster, som producerer store mængder pollen (prøv at ryste en gren). Hunblomsterne sidder i spidsen af skuddet på en piedestal som ærtestore røde minikogler.

Ekstra viden

Skov-fyr skygger kun sparsomt for skovbunden, hvilket giver gode vilkår for urter og græsser. Harpiks fra skov-fyr bliver til rav, når det hærder over mange tusinde år.

Stilk-eg

Hvor finder du den?

Stilk-eg kræver en del lys for at kunne etablere sig, derfor vil der ikke være unge egetræer i en tæt bøgeskov. Ellers klare egetræet sig både på fugtig og tør jord, mere eller mindre sure jorde og på både næringsfattige og næringsrige jorde. Dog ikke på meget våde jorde. Kig efter træet i krat, læhegn, overdrev, heder, parker og skove.

Kendetegn og forveksling

Bladene på egetræer er karakteristiske, de har 3-5 indbugtninger på hver side af bladet og så er de aflange. Hvor bladet går over i bladstilk, har bladet små øreflipper, også kaldet øre. Dette karaktertræk adskiller Stilk-eg fra andre arter af eg, som vinter-eg og rød-eg. Som ung har træet en glat bark, men når det ældes, bliver barken mere grov med dybe fure. Stilk-eg laver vanris, som er en produktion af småkviste på træets stamme siddende i bundter. Der kan være særligt mange vanris på træer, som er presset grundet skygge fra andre træer. Blomsterne er små og hanblomster ligner grønne stjerne på snor (rakler). Hunblomsterne er vanskelige at se grundet deres lille størrelse, men over tid bliver de til fine agern.

Ekstra viden

Der er knyttet mere end 800 arter af insekter til egetræet. Stilk-eg kan blive meget gamle og på Sjælland står Kongeegen, som er 1500 år gammel med en stammeomkreds på 13 meter. Kronen tillader en del lys til skovbunden, som giver mulighed for vækst af andre plantearter.

Bævreasp

Hvor finder du den?

Arten finder du oftest i de mere lysåbne skovområde eller skovbryn, men kan også findes på helt lysåbne arealer som overdrev og heder. Træet er et såkaldt pionertræ (Dvs. et af de første træer som spire på lysåbne arealer). Den findes særligt ofte på næringsfattige jorde.

Kendetegn og forveksling

Når vinden blæser bare en smule, vil bladene på bævreasp sættes i bevægelse, hvilket både kan høres og ses på lang afstand. Det skyldes den lange stilk på bladene, som er trygt flad. Bladet er næsten rundt og med en spids for enden samt en bladkant som bølger lidt ind og ud. Træet bliver som regel omkring 20 meter højt. Træet er kun et køn, så der skal to træer til for at der produceres frø. Han- og hunblomsterne sidder mange sammen i rakler (ligner hængende afskårne musehaler). Barken er hos unge træer glat med hvidgrå farve. Når det bliver ældre, bliver barken mere mørk og furet.

Ekstra viden

Bævreasp kan klare hård græsning, fordi det skyder gentagne gange med rods kud. Træet bruges til tændstik produktion og ud af et træ kan man lave 370.000 tændstikker. Gennem bævreaspens krone kommer der meget lys, hvilket giver urter og græsser mm. mulighed for at spire.

Rettigheder tilhører Vanessa Nielsen
Foto fra Arter.dk

Arter	Forklaring der passer på planten	Vælg plante mellem 1
Ahorn	Bladene minder om en hånd med tykke fingre. Oftest er bladstilkene lange og rødlige.	Stilk-eg
Ask	Træets blade består af 9-13 småblade. Sorte bladknopper, som kan ligne små hjorteklove.	Spidsløn
Birk	Barken på træet er hvidt og der findes to art af slægten i danmark.	Hvidtjørn
Bøg	Barken på træet er helt glat og grålig. Det er danmarks mest almindelig løvtræ.	Hassel
Hassel	Har mange stammer helt fra grunden, bladets kant er dobbelt savtakket, frugten er en spiselig nød.	Pil
Hvidtjørn	Stikkende busk med røde bær og blade med mere eller mindre to dybe indhak.	Mirabel
Lind	Træet har en hjerteform og blomsterne bliver bestøvet af insekter.	Ahorn
Lærk	Et noget rodet nåletræ som mister sine blade om vinteren.	Pil
Mirabel	Træet har torne på grenene. Bladene er ægformede og kanten af bladet er savtakket. De nye kviste på træet er hårløse.	Lind
Pil	Arterne i slægten har ofte fodflige (blade som sidder ved starten af bladstilkene). De kan blive alt fra 0.1-25m høje. En af arterne laver tætte krat i moser.	Poppel
Rød-el	Blade og nye kviste er ofte klæbrige på det her træ. Bladene er ovale og mørkegrønne på oversiden. De står meget vådt og lever i tæt samarbejde med en kvælstoffikserende bakterie	Vintereg
Rødgran	Grøn på både oversiden og undersiden af nålene. Træet har en flad top	Skovfyr
Skov-elm	Bladene er ru, nogle blade har djævehorn. Bladets ene halvdel er større end den anden.	Hvidtjørn
Skovfyr	Træets bark er dybt furret. Bladene er nåle som er noget blågrønne. Et ældre træ vil se meget uregelmæssigt ud og ikke have form af et juletræ	Birk
Stilkeg	Der står et 1500 år gammelt træ af arten på sjælland. Bladene har 3-5 indbugtninger på hver side og ved bladstilkene har bladet øreflipper.	Lind
Bævreasp	Bladets stilk er flad og bladene bevæger sig selv i svag vind. Bladet er rundt med en spids for enden.	Bøg
Rødeg		
Vintereg		
Spidsløn		

em 3 billeder

Slide
2

Lærk	6	2
Mirabel	12	4
Rødgran	18	7
Skovfyr	24	9
Poppel	60	11
Lind	62	14
Ask	68	16
Rødgran	27	17
Rød-el	29	20
Skov-elm	31	22
Ask	33	23
Poppel	35	25
Lærk	37	52
Ahorn	39	54
Pil	41	56
Mirabel	43	58